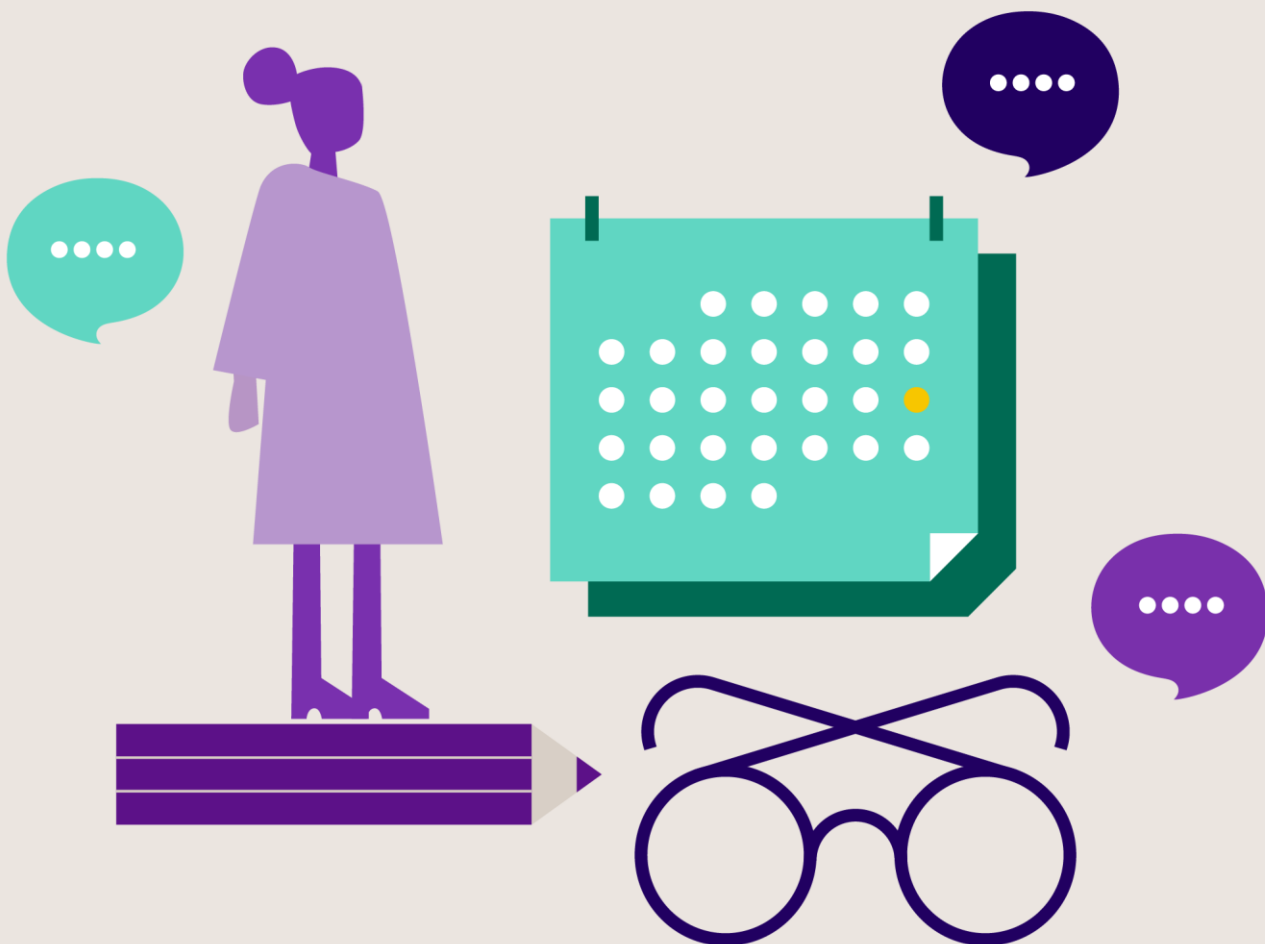

Juni 2024

Pensionärsverksamhetens rättighet att sända observatörer till beslutande möten

Kongress 2024

Pensionärsverksamhetens rättigheter att sända observatörer till beslutande möten

Bakgrund — beslutet från förbundsmötet 2022

På förbundsmötet 2022 utskottsbehandlades två motioner avseende pensionärers närvaro och rättigheter på förbundets högsta beslutande organ, vilka båda avlogs i enighet med utskottets rekommendation.

Utöver detta fanns det ett förslag till stadgeändringar som diskuterades av utskottet.

Utskottet föreslog bifall till merparten av förbundsstyrelsens förslag till stadgeändringar, men hade synpunkter på förändringen i §3 som gäller observatörer från pensionärsverksamheten. Förändringen som förslogs löd:

Från

Pensionärsverksamheten har rätt att sända två observatörer med yttrande- och förslagsrätt. Dessa har dessutom rösträtt i de frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet.

Till

Pensionärsverksamheten har rätt att sända två observatörer med yttrande- och förslagsrätt. Dessa har dessutom rösträtt när det gäller val av mötesfunktionärer och förbundsstyrelse samt i de frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet.

Utskottet hade ett förslag till förändring, men bedömde att frågan inte kunde hanteras av utskottet, utan det lämnades för avgörande till samordningsutskottet. Den ändring som utskottet föreslog handlade om att utöka antalet observatörer från två till sju, men att dessa inte ska ha någon rösträtt gällande förbundsstyrelse, se nedan.

Pensionärsverksamheten har rätt att sända 1 observatör från varje Visions område med yttrande- och förslagsrätt. Dessa har dessutom rösträtt när det gäller val av mötesfunktionärer samt i de frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet.

Samordningsutskottet konstaterade att förslaget från utskottet inte kunde anses vara en mindre förändring av stadgarna i enlighet med förbundsstyrelsens presenterade förslag. Och enligt §11 kan inte stadgeändringar som inte följer av förslag från förbundsstyrelse eller motion beslutas vid sittande möte.

Därför beslutade förbundsmötet att tillsätta en översyn av stadgarnas §3 Förbundsmötet, Moment 3, skrivningen som avser pensionärsverksamhetens rättigheter att sända observatörer till förbundsmötet. Översynen ska nu behandlas på Visions kongress 2024.

Pensionärsmedlemmar i Vision

Vision är en organisation för yrkesverksamma, men ett fortsatt pensionärsmedlemskap för den som vill det. För att kunna bli pensionärsmedlem måste personen ha varit vara medlem i Vision vid pensioneringen. Dagens organisation gällande pensionärer beslutades av förbundsmötet 2010.

Utöver att välja att kvarstå som pensionärsmedlem i Vision finns det också möjlighet att tillhöra någon av de pensionärssektioner som finns. I utredningen från 2010 beskrevs detta som möjlighet till "ett nationellt grundmedlemskap och ett lokalt sektionsmedlemskap".

Pensionärssektionerna är geografiskt baserade, vilket innebär att varje sektion är knuten till en ort. I nästan samtliga fall innebär orten samma sak som kommunen, men det kan finnas några undantag där det rör sig om ett annat geografiskt område.

Sammantaget är ungefär en fjärdedel av pensionärsmedlemmarna anslutna till en sektion, men andelen pensionärer som är medlem i en sektion sjunker stadigt. Under åren 2022–2023 valde 12 procent av nya pensionärsmedlemmar att ansluta sig till en sektion.

Varför ett pensionärsmedlemskap?

Förutsättningarna för pensionärsverksamheten diskuterades intensivt i förbundet under slutet av 2000-talet. Diskussionen ledde till fram till att förbundsstyrelsen föreslog förändringar vid förbundsområdet 2008, vilket resulterade i en utredning om pensionärernas framtida ställning i organisationen. En arbetsgrupp bestående av representanter från den dåvarande pensionärsavdelningen och förbundsstyrelsen genomförde utredningen. Utifrån arbetsgruppens rapport fattade förbundsområdet 2010 beslut om hur pensionärsverksamheten skulle organiseras.

Bakgrunden till utredningen var besluten från 2008¹ som slog fast att den viktigaste utmaning som förbundet stod inför var att vara relevanta för sin målgrupp och behålla redan aktiva medlemmar samt framför allt rekrytera nya medlemmar. För att lyckas krävdes tydliga prioriteringar kring hur förbundets sammanlagda resurser skulle användas, både kopplat till verksamhet och kansliets personal. Detta är minst lika relevant idag.

I den utredning som lades fram till förbundsområdet 2010 diskuteras vilka motiv personer som lämnat yrkeslivet kan ha för att välja ett pensionärsmedlemskap. Ett kan vara intresse att följa utvecklingen på den del av arbetsmarknaden en tidigare varit verksam på, men utredningen konstaterade att det grundläggande skälet för det stora flertalet medlemmar är behovet av att även som pensionär åtnjuta ekonomisk trygghet i form av framför allt försäkringsskydd. Och som pensionärsmedlem i Vision är det möjligt att behålla vissa av de medlemsförsäkringar som tecknats via Vision.

Utgångspunkten för Visions pensionärsverksamhet är att den ska vara lokalt organiserad. Förändringen 2010 innebar att den tidigare rikstäckande pensionärsavdelningen med en parlamentarisk nationell och regional struktur avvecklades. Fokus ligger sedan dess på självständiga sektioner och en verksamhet som bestäms av medlemmarnas intressen och initiativ. Hur verksamheten ser ut beror helt på vad medlemmarna i sektionen bestämmer sig för att göra. I huvudsak rör det sig om lokal social gemenskap för de medlemmar som vill hålla kontakten med före detta kollegor och fackligt aktiva.

Observatörer vid beslutande möten

Förbundet har över tid haft observatörer för olika medlemsgrupper vid beslutande möten. När det gäller pensionärsverksamheten har den tillämpats sedan mitten av 1980-talet. Fram till i början av 1990-talet fanns det i förbundet formaliserade pensionärs- och studerandekommittéer, vilka hade rätt att sända vardera två observatörer till dåvarande kongresser som ägde rum vart fjärde år.

---

¹ SKTF 2012 - Ett förändringsarbete inom ramen för facketförändras.nu

Efter att modellen med särskilda kommittéer upphörde fanns det fram till 2010 olika modeller med observatörer för olika medlemsgrupper². I samband med förändringen av pensionärsverksamheten 2010 föreslogs att även pensionärsverksamhetens två observatörsplatser skulle tas bort, men det förslaget fick inte gehör vid förbundsmötet och observatörerna finns därför kvar.

Under det senaste decenniet är det således enbart pensionärsverksamheten som har haft rätt att sända två observatörer till Visions beslutande möten.³ Observatörer har haft yttrande- och förslagsrätt samt rösträtt i frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet.

Pensionärers status vid beslutande möten

Utgångspunkten för Visions pensionärsverksamhet är att den ska vara lokalt organiserad. Grunden är ett nationellt grundmedlemskap och en möjlighet att ingå i en geografiskt baserad sektion. Fokus ligger på självständiga sektioner och verksamheten beror på medlemmarnas intressen och initiativ och består av lokala medlemsnära aktiviteter. Någon nationell eller regional parlamentarisk struktur finns inte.

Att representanter från pensionärsverksamheten varit observatörer och inte har samma mandat som yrkesverksamma ombud utgår ifrån att Vision är en organisation som driver frågor för yrkesverksamma, vilket framgår av portalparagrafen i Visions stadgar:

“Vision ska tillvarata och främja medlemmarnas ekonomiska, fackliga, sociala och yrkesmässiga intressen i deras egenskap av arbetstagare eller uppdragstagare” (§1 Mom. 1).

Och att det är yrkeslivet och arbetsplatsen som står i centrum avspeglas också till exempel i det andra momentet där det står att Vision ska *”arbeta för medlemmarnas inflytande i frågor som rör anställningsvillkor och övriga förhållanden på arbetsplatsen...”* (§1 Mom. 2).

Merparten av de motioner som författats av företrädare från pensionärsektionerna de senaste åren har också främst handlat om förutsättningarna för sektionernas verksamhet eller just frågan om att kunna delta och rösta med samma mandat som yrkesverksamma medlemmar. Det är alltså en fråga som tidigare förbundsmöten behandlat och argumentationen om att observatörer inte ska ha samma status bygger just på stadgarna.

Utgångspunkten har varit att de beslut som fattas på förbundsmöten först och främst handlar om frågor som gäller yrkesverksamma eller de förtroendevaldas förutsättningar. Vision driver inte allmänna pensionärsfrågor och den absoluta merparten av de beslut som fattas på ett förbundsmöte berör inte de som lämnat yrkeslivet.

Att representanter från pensionärsverksamheten därmed inte har rösträtt och kan påverka beslut kopplat till exempel Visions framtida lönepolitik har tidigare förbundsstyrelse ansett vara en fullt rimlig avvägning.

Förbundsstyrelsens argument inför förbundsmötet 2022 för att låta observatörerna även kunna rösta när det gäller val av mötesfunktionärer (till exempel mötespresidium) respektive förbundsstyrelse handlade om ökad inkludering för samtliga mötesdeltagare.

Det alternativa förslaget som utskottet vid förbundsmötet 2022 förde fram innebar att observatörer skulle kunna rösta när det gällde mötesfunktionärer, men inte gällande förbundsstyrelse. Däremot föreslogs att utöka antalet observatörer till sju.

---

² Under 1990-talet hade till exempel förbundets studerande- respektive ungdomsverksamheter rätt att sända två observatörer till förbundsmöten med yttrande- och förslagsrätt i sina respektive frågor.

³ Enligt förbundsstadgarna finns också en möjlighet att avtalsområden som saknar ombud på förbundsmötet rätt att skicka en observatör med yttrande och förslagsrätt, vilket mycket sällan utnyttjats.

Förbundsstyrelsen bedömer inte det alternativa förslaget som rimligt. Att utöka antalet till sju skulle till exempel innebära fler pensionärsmedlemmar plats än de mandat som tilldelas flera av de mindre avtalsområdena⁴ och ha förutsättningar att påverka diskussion och debatt i ganska stor omfattning.

Slutsats

Förbundsstyrelsens tycker det är rimligt att de som deltar på ett möte kan vara med och godkänna vilka som fungerar som mötesfunktionärer, men anser inte att observatörer från pensionärsverksamheten ska kunna påverka vilka som ingår i Visions förbundsstyrelse. Det ursprungliga förslaget till förbundsmötet 2022 om att utöka observatörernas rösträtt till att gälla val av förbundsstyrelsen fick inte heller gehör i det utskott som behandlade frågan. Förbundsstyrelsen anser inte att antalet observatörer ska förändras.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att följande formulering i Visions stadgar § 3 Kongress Moment 3 resp. § 4 Förbundsråd Moment 3 kompletteras med formuleringen ”*val av mötesfunktionärer och*”, enligt nedan:

Pensionärsverksamheten har rätt att sända två observatörer med yttrande- och förslagsrätt. Dessa har dessutom rösträtt i *val av mötesfunktionärer och* de frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet.

---

⁴ Exempelvis Arbetsgivaralliansen 2 mandat, Almega resp. Fremia/KFO 3 mandat var och Fastigo 5 mandat.